

DETERMINANTY TVORBY PRACOVNÝCH PRÍJMOV NA SLOVENSKU V OBDOBÍ TRANSFORMÁCIE

Centrálna otázka:

2

Na základe akých pravidiel sú utvárané pracovné príjmy na Slovenskom trhu práce?

Transformačný prístup

3

Pred rokom 1989:

- „princíp základných potrieb“ (vek a pohlavie) (Večerník, 2009)
- preferencia niektorých sektorov (ťažba, poľnohospodárstvo)
- snaha o príjmovú rovnosť (slabo odmeňované vysokoškolské vzdelanie)

Po roku 1989, transformácia k trhovému vzoru:

- „princíp trhom oceňovanej produktivity“ (zručnosti a vzdelanie)

Tvorba pracovných príjmov je v transformácii medzi
dvoma princípmi

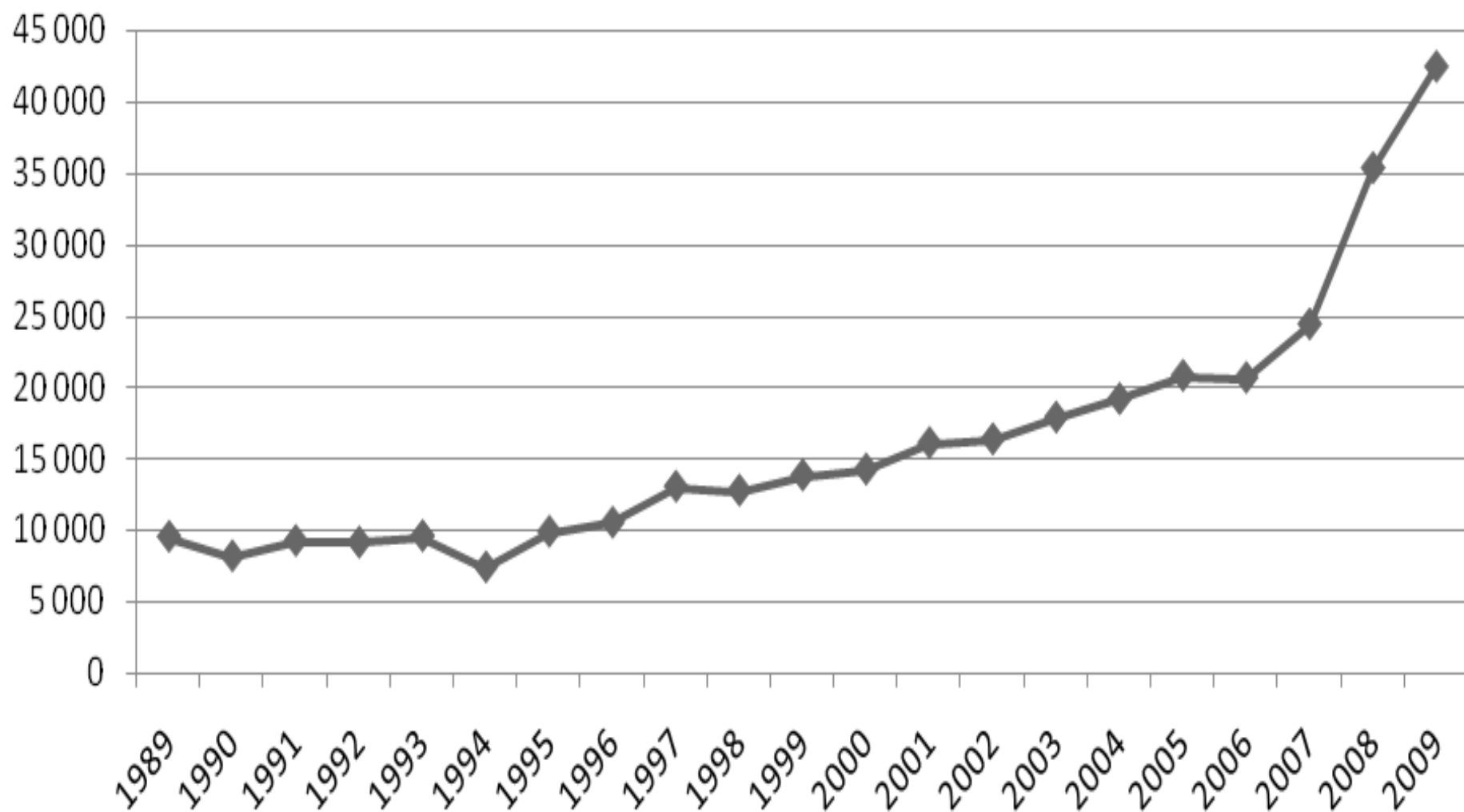
Ponukovo-dopytový prístup

4

- Pracovné príjmy sú utvárané na základe vzťahov medzi ponukou a dopytom po rôznych typoch práce
- Vzdelanejší pracovníci sú produktívnejší, sú preto trhom vyššie ohodnocovaní (human capital theory)

Vývoj počtu absolventov slovenských vysokých škôl

5

Metodika:

6

- Mincerova rovnica:

$$\ln(W) = \sum_i \beta_i X_i + \varepsilon$$

W - priemerný pracovný príjem vážený počtom odpracovaných hodín

X - vektor vlastností pracovníka alebo jeho zamestnávateľa

Rovnica 1

7

- Roky strávené štúdiom (odhadnuté podľa stupňa najvyššieho dosiahnutého vzdelania-ako priemer možných traketórii)
- Skúsenosť (odpoveď na otázku: „Počet rokov strávených v platenej práci“)
- Skúsenosť na druhú (v súlade so základnou Mincerovou rovnicou)

Rovnica 2

8

- Roky strávené štúdiom
- Skúsenosť
- Skúsenosť na druhú
- Dummy pre sektor ekonomickej činnosti (Poľnohospodárstvo, Ťažba, Priemysel, Stavebníctvo, Energetika, Služby, Verejná správa)
- Dummy pre región Slovenska (Bratislava, Západné S., Stredné S., Východné S.)

Rovnica 3

9

- Dummy pohlavie (žena)
- Dummy stupeň vzdelania (základné, nižšie stredné, úplné stredné, vysokoškolské)
- Vek+ 2. a 3. mocnina veku
- Dummy povolanie (KZAM 9)
- Dummy region (8 krajov v SR)
- Dummy sektor (Poľnoh., Priemysel, Služby, Ver. správa)

Výsledky rovnice 1.:

	1984	1993	1995	1997	2005	2006	2007	2008	2009
Konštanta	7,28* (248,34)	7,52* (173,56)	NA	NA	8,564** (150,43)	8,589** (134,33)	8,795** (143,28)	8,761** (153,38)	5,484** (103,23)
Roky štúdia	0,028* (13,21)	0,049* (17,10)	0,063	0,081	0,059** (16,34)	0,062** (15,10)	0,053** (13,86)	0,064** (17,58)	0,059** (18,12)
Roky praxe	0,036* (22,69)	0,025* (9,51)	NA	NA	0,026** (9,21)	0,017** (5,24)	0,021** (6,79)	0,020** (7,36)	0,018** (6,88)
Druhá mocnina rokov praxe /100	-0,071* (22,12)	-0,054* (9,96)	NA	NA	0,001** (-9,11)	0,035** (-4,66)	0,045** (-6,30)	0,046** (-6,94)	0,041** (-6,56)
Počet respondentov	2131	1776	23849	49984	2993	2991	2994	3369	3218
R-squared	0,25	0,19	NA	NA	0,11	0,08	0,07	0,10	0,10

	1984	1993	2005	2006	2007	2008	2009
Konštanta	7,25* (222,26)	7,52* (165,77)	8,58** (146,96)	8,64** (129,51)	8,81** (136,27)	8,76** (145,36)	5,51** (98,95)
Roky štúdia	0,031* (13,09)	0,048* (16,13)	0,058** (15,35)	0,059** (13,77)	0,053** (13,02)	0,064** (16,71)	0,058** (16,74)
Roky praxe	0,036* (23,16)	0,025* (9,88)	0,026** (9,433)	0,017** (5,40)	0,021** (7,10)	0,021** (7,59)	0,018** (7,00)
Druhá mocnina rokov praxe / 100	-0,071* (22,44)	-0,054 (10,13)	-0,06** (-9,353)	-0,04** (-4,86)	-0,05** (-6,54)	-0,05** (-7,08)	-0,04** (-6,66)
Sektor ekon. činnosti (Kategória „priemysel“ bola zamlčaná)							
Poľnohospodárstvo	0,048* (2,99)	-0,10* (4,11)	-0,12** (-2,81)	-0,096 (-2,02)	-0,20** (-4,16)	-0,19** (-4,15)	-0,20** (-4,76)
Ťažba	0,093* (4,55)	0,20* (3,91)	0,016 (0,24)	0,046 (0,53)	0,080 (0,73)	-0,010 (-0,09)	-0,022 (-0,51)
Stavebníctvo	-0,016 (0,91)	-0,10* (3,58)	-0,011 (-0,38)	-0,07** (-2,06)	-0,026 (-0,85)	-0,053* (-1,84)	-0,039 (-0,76)
Výroba a rozvod energií	0,017 (0,76)	0,035 (1,40)	0,134** (2,79)	0,075 (1,32)	0,113** (2,03)	0,042 (0,86)	-0,032 (-0,97)
Služby	-0,089* (4,76)	0,012 (0,45)	-0,08** (-3,47)	-0,07** (-2,62)	-0,031 (-1,29)	-0,030 (-1,39)	-0,07** (-2,68)
Verejná správa	-0,065* (2,92)	-0,008 (0,31)	-0,10** (-3,60)	-0,014 (-0,44)	-0,05** (-1,65)	-0,07** (-2,56)	-0,041* (-1,65)
Región (Kategória „Západné Slovensko“ zamlčaná)							
Bratislava	0,044* (2,12)	0,14* (4,40)	0,277** (9,78)	0,172** (5,13)	0,191** (5,87)	0,180** (5,71)	0,190** (6,36)
Stredné Slovensko	-0,005 (0,35)	-0,032** (1,67)	0,030 (1,34)	0,011 (0,41)	-0,029 (-1,18)	0,014 (0,63)	0,008 (0,37)
Východné Slovensko	-0,021 (1,49)	-0,049 (2,41)	0,000 (0,00)	-0,011 (-0,44)	-0,027 (-1,13)	0,016 (0,74)	-0,030 (-1,48)
Počet respondentov	2131	1759	2993	2911	2994	3369	3218
R-squared	0,28	0,23	0,15	0,10	0,10	0,11	0,13

	1999		2003		2005		2007		2009	
	Koef.	t-stat	Koef.	t-stat	Koef.	t-stat	Koef.	t-stat	Koef.	t-stat
Konštanta	2,967	132,84	2,995	157,44	9,447	347,67	9,435	424,02	6,046	357,57
Žena	-0,191	-141,5	-0,198	-187,8	-0,321	-433,3	-0,279	-377,2	-0,259	-389,1
Vzdelanie (Kategória „základné vzdelanie“ zamlčaná)										
Nižšie stredné	0,065	30,86	0,058	31,72	0,227	9,42	-0,175	-9,44	-0,430	-37,28
Úplné stredné	0,170	74,02	0,143	72,72	0,355	14,73	**0,015	0,80	-0,248	-21,83
Vysokoškolské	0,343	102,04	0,327	112,58	0,530	21,97	0,183	9,91	-0,041	-3,56
Vek	0,037	21,51	0,064	43,35	-0,033	-32,05	**0,001	1,17	0,032	33,21
Druhá mocnina veku/100	-0,044	-10,42	-0,119	-31,71	0,142	53,34	0,040	15,46	-0,051	-20,39
Tretia mocnina veku/10000	*0,009	2,56	0,070	22,94	-0,158	-71,70	-0,061	-29,12	0,019	9,60
Odbory	0,002	43,38	0,045	42,16	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Povolanie (Kategória „nekvifikovaní zamestnanci“ zamlčaná)										
Manažéri	0,781	180,23	0,863	253,67	0,423	238,42	0,531	275,31	0,535	297,00
Profesionáli	0,435	125,08	0,554	175,81	0,352	221,70	0,340	206,80	0,331	210,15
Technici	0,379	142,42	0,416	189,32	0,322	228,22	0,283	202,36	0,338	253,08
Operátori	0,255	106,17	0,231	118,70	0,113	77,57	0,125	84,49	0,192	132,16
Úradníci	0,237	71,70	0,201	81,32	0,233	143,27	0,182	109,52	0,252	165,43
Remeselníci	0,201	80,09	0,166	82,47	0,090	62,50	0,103	69,87	0,159	110,07
Kvalifikovaní pracovníci v poľnohosp.	0,196	32,42	0,158	33,60	0,137	36,48	-0,225	-48,52	-0,046	-9,90
Pracovníci v službách	0,170	50,31	0,057	23,88	0,043	28,62	0,013	8,64	0,112	78,67
Región (Kategória „Bratislava“ zamlčaná)										
Košice	-0,053	-24,1	-0,193	-107,9	-0,197	-156,8	-0,107	-85,4	-0,162	-145,3
Trnava	-0,067	-22,9	-0,089	-46,4	-0,203	-151,2	-0,082	-61,6	-0,119	-98,7
Trenčín	-0,080	-34,1	-0,190	-108,7	-0,310	-232,2	-0,230	-176,8	-0,205	-174,2
Žilina	-0,090	-38,6	-0,183	-103,9	-0,228	-176,8	-0,162	-126,7	-0,130	-115,2
Nitra	-0,094	-42,2	-0,180	-98,6	-0,259	-198,7	-0,215	-164,8	-0,184	-158,0
Banská Bystrica	-0,105	-45,5	-0,235	-138,5	-0,281	-212,8	-0,254	-193,0	-0,240	-203,8
Prešov	-0,118	-46,2	-0,228	-125,5	-0,345	-265,9	-0,264	-204,2	-0,249	-215,5
Sektor ekonomickej činnosti (Kategória „Priemysel“ zamlčaná)										
Poľnohospodárstvo	-0,157	-47,5	-0,188	-66,5	-0,115	-58,0	-0,078	-37,3	-0,097	-51,9
Služby	-0,065	-33,0	-0,018	-14,5	-0,085	-90,4	-0,023	-24,2	0,015	18,2
Verejná správa	-0,393	-184,0	-0,222	-151,7	-0,119	-126,2	-0,041	-42,4	-0,041	-52,0
R-squared	0,493		0,577		0,244		0,226		0,242	
N	251446		436274		2055953		2161090		2206961	

Závěry:

13

- Tendencie v utváraní pracovních příjmov známe z transformačného obdobia slabnú (rast „returns to education“, miznutie zvýhodnenia niektorých sektorov)
- Proces transformácie sa v oblasti utvárania pracovních príjmov ukončil
- Vplyv stupňa vzdelania na príjem je menší, ako vplyv povolania
- Príčinou môžu byť zvýšené počty absolventov vysokých škôl a maturantov na trhu

Diskusia:

14

- Rôzne zdroje dát môžu byť príčinou rozdielov vo výsledkoch (porovnanie charakteru dát od Treximy a SILC pri skúmaní príjmov)
- Môžu byť negatívne „returns to education“ spôsobené zvýšením variancie príjmov v rámci vzdelanostných stupňov?
- Akú rolu v tejto súvislosti hrá nárast zvyšovanie dostupnosti úplného stredného a vysokoškolského vzdelania, dochádza k oslabeniu filtračnej funkcie vzdelania?

ĎAKUJEM ZA POZORNOSŤ